

KAUNO
TECHNOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

BIBLIOTEKA

2011

METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

1. Biblioteka – studijų ir mokslo informacinė erdvė	3
2. Studijuojančiųjų kompetencijos ugdymas ir studijų kokybės gerinimas	4
Aprūpinimas studijų literatūra ir e. ištekliais	8
Įžvalgos.....	10
3. Informacinės kompetencijos ugdymas	11
Dalyvavimas mokslo programose ir užsakomųjų tyrimų veikla	15
Mokslo publikacijos ir mokslo rezultatų sklaida	20
Įžvalgos.....	22
4. Bibliotekos veiklos užtikrinimas	23
Įžvalgos.....	25
5. Bibliotekos akademinė aplinka ir infrastruktūra.....	26
Įžvalgos.....	28
6. Svarbiausi 2011 m. veiklos rezultatai.....	29

Biblioteka – studijų ir mokslo informacinė erdvė

Biblioteka – svarbus Universiteto padalinys, užtikrinantis studijų ir mokslinių tyrimų informacinį aprūpinimą. Ji formuoja studijų ir mokslo kryptis atitinkančią leidinių kolekciją ir užtikrina prieigą prie pasaulinių informacijos išteklių, kurie yra prieinami Universiteto akademinei bendruomenei Bibliotekoje, Universiteto tinkle ir per nutolusią interneto prieigą. Sudarytos sąlygos mokytis ir atlikti savarankiškus darbus, įrengtos tinkamos darbo vietos skaityklose ir interneto svetainėse. Renovuodami jas siekėme sukurti mokymosi ir bendravimo erdvę, kurioje teikiamos informacinės paslaugos, greitai randami ir pasiekiami studijų ir mokslo leidiniai bei e. ištekliai: naujausios lietuviškos ir užsienio leidėjų knygos, mokslo žurnalai, populiarieji ir informaciniai leidiniai, teikiama pagalba ir konsultacijos kaip rasti, įvertinti ir naudoti informacijos šaltinius. Bibliotekos paslaugos tapo prieinamos bibliotekos tinklalapyje ištisą parą – 24/7.

Bibliotekos darbuotojai profesionaliai ir kompetentingai padeda susirasti reikiamą informaciją studijoms ar moksliniam darbui, konsultuoja, kaip naudotis IT paslaugomis ir techninėmis priemonėmis, atsako į skaitytojų užklausas, padeda kūrybingai naudotis prieinamais ištekliais, juos įvertinti ir naudoti laikantis autorinių teisių įstatymų reikalavimų. Tai didžiuliai iššūkiai Bibliotekos darbuotojams ir džiugu, kad mes galime juos įveikti.

A handwritten signature in dark ink, which appears to read 'Genė Duobinienė'.

Bibliotekos direktorė
Genė Duobinienė

2 Studijuojančiųjų kompetencijos ugdymas ir studijų kokybės gerinimas

Bibliotekos veiklos siekis – visapusiškai prisidėti prie Universiteto strateginių tikslų įgyvendinimo: kokybiško aukštojo išsilavinimo teikimo, mokslinės, kultūrinės ir šviečiamosios veiklos, studijų tarptautiškumo plėtros, žinių visuomenės kūrimo. Biblioteka, įgyvendindama žinių įgijimo, informacijos kaupimo, sklaidos ir panaudojimo funkcijas, vaidina svarbų vaidmenį organizuojant informacijos prieigą, atveriant vartotojui pasaulinius informacijos išteklius.

Čia plėtojama bibliotekinė informacijos sistema, kaupiama technologijos, inžinerijos, fizinių, socialinių ir humanitarinių mokslų lietuviškos ir užsienio literatūros kolekcija, užtikrinama prieiga prie spaudinių ir elektroninių išteklių.

Bibliotekos informacijos sistema – kompleksinė informacijos paieškos priemonių visuma, visapusiškai atspindinti informaciją apie Bibliotekoje sukauptus dokumentus, Universiteto mokslininkų parengtas publikacijas, daktaro disertacijas, magistrantų baigiamuosius darbus, bibliotekos prenumeruojamus ir laisvai internete prieinamus elektroninius išteklius.

Rodikliai	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Skaityklų / vietų jose skaičius	10/543	10/543	10/549
Kompiuterinės darbo vietos / iš jų skaitytojams	169/96	164/97	168/101
Skaitytojų skaičius	23 617	21 442	20 017
Lankytojų skaičius	593 553	531 137	520 417
Išduota literatūros (egz.)	1 006 563	844 600	741 163
Parengta publikacijų / pranešimų	4/4	11/5	6/6
Spaudinių atviruose fonduose (egz.)	93 677	93 834	96 054
Gauta literatūros per metus (egz.)	11 593	9 049	11 209
Iš jų fizinių ir technologijos mokslų (egz.)	5 010	4 884	6 081
Įrašų skaičius DB „Publikacijos“	40 974	43 897	46 520
Įrašų skaičius kompiuteriniame kataloge	119 257	123 240	133 023
Prisijungimai prie bibliotekos informacijos sistemos per WWW OPAC	1 283 887	921 654	896 505
Atsisiųsta visateksčių dokumentų iš prenumeruojamų DB	217 912	216 051	222 672

Bibliotekos veikla susijusi su studijų ir mokslinių tyrimų informacinės erdvės kūrimu ir skaitytojų informacinės kompetencijos, įgalinančios sėkmingai naudotis informacijos ištekliais ir paslaugomis, ugdymu ir nuolatiniu atnaujinimu. Universiteto biblioteka yra atvira studijuojantiems ir dirbantiems Universitete, miesto akademinei bendruomenei, visuomenės bei verslo atstovams.

2011 m. Bibliotekoje per dieną lankėsi vidutiniškai 1845 lankytojai, jiems buvo išduoti 2628 leidiniai, Bibliotekos tinklalapyje, e. kataloge ir kituose e. ištekluose informacijos ieškojo vidutiniškai 3362 vartotojai.

Teikiamų paslaugų plėtra į elektroninę erdvę tiesiogiai daro įtaką lankytojų ir išduodamų dokumentų skaičiaus bei

virtualių apsilankymų ir e. išteklių panaudos pokyčiams. Tačiau vartotojų poreikis gauti studijų literatūrą į namus išlieka labai aktualus. Keičiasi naudojimosi Biblioteka įpročiai. Mažėja skaitytojų ir lankytojų skaičius Bibliotekoje, mažiau literatūros skaitoma skaityklose, tačiau vienam vartotojui tenka daugiau pasiskolintų leidinių į namus, taip pat daugiau parsisiunčiama dokumentų iš prenumeruojamų duomenų bazių. Populiarėja elektroninės laikmenos, nors spausdintos knygos ir mokslo žurnalai nepraranda savo vertės ir paklausos. Auga vartotojų, besinaudojančių Bibliotekos paslaugomis namuose ar darbo vietose, skaičius: jie užsisako leidinius, prasitęsia dokumentų skolinimo terminus, prisijungę prie virtualaus asmeninio tinklo (VPN), naudojami prenumeruojamomis DB.

Svarbus žingsnis, plečiant e. paslaugas, buvo leidyklos *Technologija* e. knygų kolekcijos atvėrimas ir VGTU leidyklos *Technika* e. knygų duomenų bazės prenumerata. Prie šių dviejų lietuviškų e. knygų bazių 2011 m. buvo prisijungta daugiau kaip 30 tūkstančių kartų. Tikėtina, kad tai labai prisidėjo prie studentų aprūpinimo studijų e. literatūra lietuvių kalba.

Informacinės ir komunikacinės technologijos leidžia tobulinti paslaugas pagal šiandieninius Universiteto studentų, dėstytojų ir mokslininkų poreikius. Universitete veikia bendra prisijungimo prie visų jo informacijos išteklių sistema, Bibliotekoje įrengtas bevielis interneto ryšys. Atnaujinta Lietuvos virtualios bibliotekos (LVB) paieška. Vieno langelio principu šiandien galima ieškoti informacijos šaltinių daugelio Lietuvos akademinių bei mokslo institucijų bibliotekų ištekliuose, Lietuvos bibliotekų prenumeruojamose DB bei kituose šaltiniuose. Per Universiteto intranetą šiame portale atlikta daugiau 51 tūkst. paieškų. Tikėtina, kad tokia informacijos paieškos galimybė labai patraukli vartotojams ir galėjo būti viena iš priežasčių, kodėl mažėjo vartotojų aktyvumas naudojantis Bibliotekos katalogu ir publikacijų DB kaip atskiromis DB.

Studentų aktyvumas ir domėjimasis Biblioteka auga, gauname jų siūlymų tobulinti paslaugas. Viena iš ryšių su akademine bendruomene rūšių – interaktyvi paslauga *Klausk bibliotekininko*. 2011 m. iš vartotojų sulaukta dvigubai daugiau paklausimų negu ankstesniais metais. Didžiąją rašančiųjų dalį sudaro studentai, besidomintys dokumentų skolinimo ir naudojimosi prenumeruojamomis DB bei tikslingos paieškos galimybėmis.

Skaitytojai vis dažniau naudojami skaityklomis kaip darbo ir mokymosi vieta, čia jie nori ne tik studijuoti informacijos šaltinius, rašyti studijų darbus, turėti tinkamas sąlygas individualiam ir grupiniam darbui, bet ir ilsėtis, leisti laisvalaikį. Visi nori jaustis saugiai, komfortabiliai ir matyti geranoriškus Bibliotekos darbuotojus.

Aprūpinimas studijų literatūra ir e. ištekliais

Studijų ir mokslo leidinių fondo formavimas ir e. išteklių įsigijimas yra labai svarbi Bibliotekos veikla, daranti įtaką studijų kokybei ir mokslinės veiklos sėkmei. Šiame procese būtina žinoti šiandieninius Universiteto prioritetus, strategines nuostatas, kad būtų galima laiku ir tinkamai aprūpinti informacija naujas studijų programas, ir tenkinti tiriamosios veiklos poreikius. Planuojant įsigyjamų leidinių rūšis ir tematiką, labai svarbu žinoti akademinės aplinkos pokyčius, finansavimo perspektyvas, globalizacijos ir demografijos tendencijas, Lietuvos ir pasaulinės leidybos technologijas, Universiteto infrastruktūros pokyčius.

Didžiausią įtaką Bibliotekos fondo formavimui daro studijų procesas, todėl kasmet daugiausia įsigijama studijoms skirtų leidinių. 2011 m. įsigyta 7145 vnt. knygų, iš jų studijų literatūros – 3930 vnt. Gavus didesnę nei 2010 m. finansavimą, įsigyta beveik 30 proc. daugiau naujų leidinių. Leidinių ir informacijos išteklių fondo formavimo procese nuolat skatiname dalyvauti Universiteto bendruomenės narius – Bibliotekos tinklalapyje parengta naujų knygų užsakymo forma *Pasiūlyk leidinį*. Dėstytojai ir studentai aktyviai siūlo pirkti mokslui ar studijoms reikalingus leidinius, domisi, kada galima pamatyti knygas Bibliotekos lentynose. 2011-aisiais buvo įsigyti beveik visi skaitytojų pasiūlyti leidiniai.

Spausdintų leidinių fondą papildė elektroniniai ištekliai. Bibliotekoje užtikrinta prieiga prie 51 mokslinės duomenų bazės, kuriose prieinami 99 087 periodiniai leidiniai, iš jų 27 747 visateksčiai mokslo

žurnalai. Bibliotekos vartotojai gali naudotis 85 835 e. knygomis ir 900 konferencijų leidinių. Daugumos e. išteklių prieiga suteikiama dalyvaujant projekte *eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai*. Šio projekto lėšomis Universitetui užprenumeruotų DB kaina yra apie 2 mln. Lt.

Nuolat tiriamas e. išteklių ir leidinių fondo panaudojimo efektyvumas, analizuojami statistiniai duomenys, nagrinėjami tradicinių ir elektroninių išteklių poreikiai. Statistinių duomenų analizė parodė, kad duomenų bazėmis mokymosi tikslais vis aktyviau naudojasi studentai.

Siekiame, kad Bibliotekoje esantys ar prieinami informacijos ištekliai būtų plačiai naudojami studijų ir mokslinių tyrimų tikslais, todėl daug dėmesio skiriama informacijos apie e. išteklius bei Bibliotekos paslaugas sklaidai. Informacija pateikiama Bibliotekos tinklalapyje, siunčiama e. paštu, parengti *Interneto nuorodų katalogas* ir *Teminis elektroninių išteklių katalogas*, parengti mokymo kursai ir pagalba, kaip naudotis e. ištekliais.

Įžvalgos

Fondų formavimą lemia kintanti akademinė aplinka ir akademinės bendruomenės poreikiai, besivystančios leidybos technologijos ir prieigos prie informacijos galimybės. Vis didesnė informacijos išteklių dalis yra prieinama elektroninėje erdvėje, vartotojui patogioje vietoje ir jam tinkamu laiku. Biblioteka prenumeruoja e. išteklius, kurie papildo tradicinių leidinių fondą. Visa tai lemia vartotojų poreikių pokyčius – jie nori naudotis Bibliotekos ištekliais ir paslaugomis nepriklausomai nuo jos darbo laiko – 24/7.

3 Informacinės kompetencijos ugdymas

Informacinių paslaugų kokybė ir turiniu Biblioteka lygiuojasi į išsivysčiusių šalių universitetų bibliotekas, todėl daug dėmesio skiria vartotojų informacinės kompetencijos ugdymui. Ši veikla yra nukreipta į visas Universiteto bendruomenės grupes, siekiama apimti visų studijų pakopų studentus, darbuotojus, dėstytojus ir mokslininkus. Bibliotekoje prie kompiuterinio katalogo paieškos darbo vietų konsultantai nuolat teikia individualią pagalbą ir konsultacijas. Individualios konsultacijos reikalauja daug laiko, ypač jeigu vartotojai neturi pagrindinių informacijos paieškos žinių, be to, tokia epizodinė pagalba neužtikrina, kad atsirastų sistemingos informacijos paieškos žinios ir informaciniai gebėjimai.

Todėl daug pastangų dedama organizuojant mokymus įvairioms vartotojų grupėms:

1. Mokslo metų pradžioje visų fakultetų pirmo kurso studentai supažindinami su Bibliotekos informacijos sistema, jos paslaugomis. Įvado į studijas paskaitos metu pateikiama informacija apie Bibliotekos veiklą, informacijos paieškos priemonės, skaitytojų aptarnavinimą abonementuose ir skaityklose, leidinių išdavimo tvarką, teikiamas paslaugas, paiešką elektroniniame kataloge ir knygų užsakymą internetu, paiešką Lietuvos virtualios bibliotekos portale. Mokymų metu pristatoma bendra naudojimosi Biblioteka tvarka (taisyklės, duomenų bazės, pašto dėžutės susikūrimas, kalbama apie referatų ir kitiems darbams rašyti aktualių šaltinių paiešką Bibliotekoje ir e. šaltiniuose. Trumpai supažindinama su prenumeruojamomis užsienio mokslinės literatūros DB.
2. Universiteto darbuotojams kasmet organizuojami *Pedagoginės kompetencijos plėtojimo* kursai. Jų metu paskaitas dėstytojams ir mokslininkams skaito Bibliotekos darbuotojai. Paskaitų temos: mokslinė komunikacija, informacijos paieška bibliotekos ir užsienio duomenų bazėse ir atviros prieigos ištekluose.
3. 2011 m. buvo tęsiami 2010 m. pradėti mokymai mokslininkams ir kitiems tyrėjams – organizuoti 8 ak. val. mokymo kursai *Naudojimas elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais (duomenų bazėmis)*. Šios priemonės buvo vykdomos pagal projekto *eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai* mokymo programas, sudarytas iš sukurtų naudojamasi elektroniniais mokslo

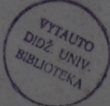
Initium. Excellentissime lecture domini Bartholo mei de Saliceto super toto L odice 2 pmo super libro pri mo que lectio inter omnes summe perfulget fama 2 vili tate.

Sequitur Prologus.

Ego Bartholomeus de Saliceto natus bononiensis origine i patavo studio quat tuos annis iura ciuilia plegis sez ordinarias regens sedem ibiqz nouum libru scripsisse 2 inde ad patriam remeasles runqz inefandus plaffus cet inter pastores ecclesie outus ppter quem fere tota Italia guerries incendijaz 2 excidijz coquassabatur: Exquo non sic assiduam 2 cosuetam dabaz opera studio. Multoties vacans otio audiuit sedens in cubili vocem bis clamantis ad me. Surge. surge vigil esto. Manum porrige calomo vt sicut aliens decoasti patriā ita venereris. ppriam: opoz ter enit te plurima noltre legis archana cūctis referare lucidus: eiusqz veritatē per tua scripta studiosis intimare p fecutus. Egoqz huius vocis sonitu p nimio stupore terrē confestim exturgēs cōspexi 2 vidi mulieres formosaz om nem muliebriē staturam excedent. in cuius capite erat ve luz psciosum 2 corona gemmarū: zonaqz aurea ad mamul las eius 2 vestimenta purpurea 2 in dextra eius Loder. in sinistra sceptrū regium. ecce mox mee cōsiderationis aspe ctibus grex occurrit doctoz in quibz deus artifex 2 ancil la natura ingenioz optimorum 2 scientiaz celebris plan tauerunt radices cōquenteritū de saapz glosarum monibz 2 lanianibus ex prauis modernoz intellectibus pcedenti bus quibus fit vt lateat in obscuris clara condita virtus. 2 ardentes lucerne p defectum olei penitus extinguant. Qui vna voce dixer. Hec est lex domini immaculata ei sine 2 traditione imple mādata. als hec mater filios pari endo aboutiri cōpellit. sol eclypsat in auroza clarissima 2 planeta pgregrediens regitat ac nōstrā 2 speciem vere stelle stēdēs subito decedit 2 fit a sub. Quid poterit pius hō itneri miseri. Quid misericordie viscera penetrabat acu tius. Quid cordis pgelati ventus incalēs guttas resoluēt facile. Bis vere allectus fui. sed magnitudinē quesiti mē te resoluēs omnino tā arduus subifugere decreui opus dicens. ab. ab. puer ego nescio loqui tardioris ingenij 2 i pedicioris lingue sum. Et illa subridens ait. Nunquid nobis deludis. Sic volo sic iubeo. Ego autē operis ardui tate tremens 2 mādato prudentie parere cupiens. meam inūper impotētiā agnosceus iustas pūnuo dabaz excu

latōes. Sed mittentes tū plebibus quā tio ingit specōia pueria lo petuo. pēu triplici te dū lum elegim eni de nris s lum cum pū appareat lum ut intermin plantulaz salicibus fig accipiet 2 2 i torrente de. Noctis 2 faturnus gloriam opo scriptoz r Julius 2 vi in vnitatem Lato Rigig gestoz suffi sperata lect non poterit mili allocu pūdēssim rationalp quam seru cōditores in te nariua a 2 comites 2 vomeres i tui laude tias nō pū ope cordis sum explic nouam scr vocabulo nūit filios. Text eni tudicio tā Notanda toz nōstr eburneo. tibi sit fa causam di sus videat ter 2 solu qd ab ira dit. Si pl cū dicas. varias tra gita an perfpicat bi pncipi tua serios vt oportet rum 2 pl est enim. cū app ne elo. cio: quia culatione imponē

vtri illustres et strenui circūstātes illas nō ad
 e dīcere. ne timeas tecū pīnuē erim? Et sup
 ue tibi deesse videbim? At igit nri finis intē
 tabilis dñā tā posteris patet q̄ modernis. et
 quēntius q̄ntum ad nos pertinet obīstruas p
 ubio deliberādoe solerti et circūspēctioe mul
 ctū nostruz qui iam nobis placita cōpīlasti sō
 as ad hūc nostrū exequendū intentū. Multi
 e vocant filios et a nostro declināt imperio sō
 natibus populi p̄sistere querentes vt gloriofi
 mē sapientie nō amātes. tales enī nō merent
 abili noīe dotent? et. Tibi ergo dilecte nobis
 aīa. hic labor: ex hoc fauuis et dulcis sit q̄ in
 az tabernaculū meuz. Hi oēs qui me perēt
 qui querent inueniēt et pullāntib? aperietur
 secus stantē inueniēt. quid bibant aīe sitibun
 enim q̄ conumpunt omnia et tasecunt i tpe
 qd generat deuotare non cessat. omne mundi
 erit obliuio nisi deus mortalib? autenticoruz
 emedio puidisset. Alexander orbis domitor.
 bis et orbis inuictor qui et Marte et arte p̄mus
 p̄ione assumpsit imperiū. Fidelis fabianus et
 dus hodie memoria caruissent si memorabiliū
 ragia defuissent q̄dū ergo hec tua sup codicē
 ura superit nomē tuuz seculo colendū interire
 et. Hic ergo sermonibus et imperio pūct? bu
 rōe sic dicit cept. Imperiola dñā: o directrix
 a. o munus celeste liberalitatis diuine mētem
 uehens vsq̄ celū. tu mox moderatrix et regula
 ātes peccare nō finis. pte reges regnāt et legūz
 āsta decernūt. p te tui cultores deposita rudita
 pices cōsequunt? honores. suntq̄ p̄res patrie
 p̄ncipum qui sine te p̄lassent lanceas in ligōes
 . vī cū filio p̄digo p̄acerēt forte suos. Duo igit
 s vltē? p̄grediar. Quid vltē? moris nō diui
 natuz populi fauores. sed tui assilētiam in hoc
 gēibus fletis exposco. Impera ergo dñā et qd
 a. Et illa inquit. recipe hūc codicem et super eo
 e lecturam cui nomē erit. Salictus sumptio
 a noīe generis tui qd nobis retro plurimos ge
 et ut hoc opus sit laude dignuz talē tene hūlum.
 digesto meditare p̄ctio: ne decipiaris reptūno
 reges q̄ glo. difficiles tuo expto diuide calamo.
 tua clara pande scriptura. Spectabiliuz glōia
 oz sūitas a moribus et lantantib? modernis tuo
 orege clipeo et accuratissimo defende ingenio. nec
 varias q̄q̄ recitare lecturas. S; cuiuslibz eoz
 ligenē lquire ut causā cuiuslibz discussa studio
 quid tenere debeat. In opponendo multiplici
 edo negligens nec esto q̄ ex dissolutione nodoz
 latebat: nūc clarescit et auditorem quietarū red
 ures obiectis datas solutiōes reperis nō simpli
 bec vel illa vera q̄ multoties varietas itellectuū
 di fecit solutiones obiectozum. Sed p̄p̄ius co
 nuscuiusq̄ causā discussa possit per tui ingenij
 ās omnes reducere ad bonā cōcordiam. Sitq̄ ti
 ū tractatam materiam recolligere in vnum per
 ā membra distinctionū. ille enim si fuit seriose et
 t p̄glutinare nō vt murus sine calce subtilem: al
 iudum cōpīlantis indicauit itellectū. Scrip̄tū
 Qui bene distinguit. prim? est veritati. Ad pra
 tica que tibi vident? vtilia. Transcripro: simplex
 Nec dubia facilliter relinquo sub indice iudi
 necessitas respondēdi bis que tibi ipe obijcis ipe
 em et multo subtiliorem te efficit et finem verbis
 lo ingit ip̄a si hoc fili feceris laude et glōia dign?

a 1

informacijos šaltiniai (DB) mokymo modulių

<http://www.lmba.lt/eMoDB/moduliai.htm>.

2011 m. sausio mėn. buvo surengti vieni mokymai dėstytojams ir mokslo darbuotojams.

Mokymai organizuojami atsižvelgiant ir į individualius bendruomenės grupių poreikius:

1. Katedrų pageidavimu magistrantūros studijų studentai buvo mokomi, kur ir kaip ieškoti mokslinės informacijos. Kursuose dalyvavo Socialinių mokslų fakulteto vadybos, viešojo administravimo ir edukologijos magistrantai, jungtinės edukologijos doktorantūros studentai.
2. Studentų mokslo draugijos organizuoto seminarų ciklo *Jaunojo mokslininko ABC* metu skaityta paskaita *Kaip ieškoti informacijos*.
3. Akademinės pažangos centro pageidavimu surengti 8 ak. val. kursai bakalauro studijų studentams *Naudojimasis elektroniniais mokslo informacijos šaltiniais (duomenų bazėmis): fizinių ir technologijos mokslų šaltiniai*.
4. Dėstytojų pageidavimu Ekonomikos ir vadybos fakulteto pedagogams organizuoti mokymai, kaip naudotis bibliografinių įrašų tvarkymo programa *EndNote Web*.

Informacinės kompetencijos ugdymo poreikis aktualus visoms vartotojų grupėms, ypač reikalingas studentams, rengiantiems bakalauro ir magistro baigiamuosius darbus. Deja, šioms vartotojų grupėms mokymai nenumatyti, išskyrus retas išimtis, pvz., edukologijos magistrantai tiriamojo projekto metu įgyja išsamių žinių, gauna reikiamą pagalbą ir konsultuojami, kaip

ieškoti informacijos baigiamųjų darbų mokslinės literatūros analizei. Remiantis užsienio šalių patirtimi baigiamųjų darbų rengimo metu turėtų būti užtikrinta dėstytojų ir bibliotekininkų partnerystė ir bendradarbiavimas teikiant pagalbą ir konsultacijas studentams, rengiantiems baigiamuosius darbus ir atliekantiems mokslinės literatūros paiešką ir analizę.

Dalyvavimas mokslo programose ir užsakomųjų tyrimų veikla

Didelė Bibliotekos darbuotojų kompetencija įgalina atlikti mokslinius tyrimus, rengti projektus ir juose dalyvauti. Daug dėmesio skiriama pasaulinėms atvirosios prieigos iniciatyvoms, jų sklaidai ir palaikymui. Bibliotekos darbuotojai dalyvauja elektroninės Lietuvos akademinės bibliotekos (eLABa) tobulinimo darbo grupės veikloje, koordinuoja atvirosios prieigos veiklą Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijoje, atstovauja Lietuvai tarptautinėje organizacijoje *Elektroninė informacija bibliotekoms* (toliau EIFL). Su atvirosios prieigos infrastruktūros kūrimu yra susiję du Bibliotekos vykdomi projektai – *OpenAIRE* ir *OpenAIREplus*.

7BP programos *OpenAIRE* mokslo projekto tikslas – sukurti infrastruktūrą ir paramos sistemą, užtikrinančią 7 bendrosios programos ir Europos mokslinių tyrimų tarybos (EMT) finansuojamų tyrimų pagrindų parengtų straipsnių identifikavimą, išsaugojimą atvirosios prieigos talpyklose ir nemokamos prieigos prie jų užtikrinimą. *OpenAIRE* projekto metu sujungiamos įvairių Europos šalių žinios, patirtis ir technologijos. Tai leidžia sukurti portalą ir Europos pagalbos infrastruktūrą, kuri apima atvirosios prieigos, leidybos,

įkėlimo į talpyklą ir naudojimosi mokslo publikacijomis priemonės. Projekto metu užtikrinama pagalba, konsultacijos, mokymai visiems mokslinės komunikacijos proceso dalyviams. Tai trejų metų projektas, pradžia 2009-11-30, projekto vadovė G. Tautkevičienė. Projektą vykdo 38 partneriai iš 27 Europos šalių (<http://www.openaire.eu>).

Nuo 2011 m. gruodžio 1 d. Biblioteka vykdo ES 7 osios bendrosios programos *OpenAIREplus* projektą *Antrosios kartos Europos mokslinių tyrimų atvirosios prieigos infrastruktūra (2nd-Generation Open Access Infrastructure for Research in Europe)*. Projekto tikslas – sukurti infrastruktūrą atvirajai prieigai prie mokslinių tyrimų duomenų, recenzuojamas mokslo publikacijas susiejant

su tyrimų duomenimis ir jų rinkiniais. Projekto pradžia 2011-12-01, trukmė 30 mėn. Jame dalyvauja 41 partneris iš visų ES šalių ir iš Islandijos, Norvegijos, Šveicarijos, Turkijos.

Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos (LMBA) užsakymu, vykdamas EIFL finansuojamą projektą *Skatinkime atvirąją prieigą Lietuvoje*, parengta *Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslinės veiklos rezultatų viešinimo atvirosios prieigos žurnaluose ir institucinėse talpyklose studija*. Tyrimo rezultatai buvo pristatyti Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijoje vykusioje konferencijoje *Atverkime mokslo žinias pasauliui*. 35 proc. apklaustųjų išreiškė pritarimą atvirajai prieigai, tiek pat – 35 proc. teigia, kad jai skiriama mažai dėmesio.

Projekto metu parengti ir videointerviu su mokslininkais, mokslo politikos, leidėjų, bibliotekų atstovais. Sukurti trys vaizdo įrašai:

- Kodėl svarbi atviroji prieiga
<http://youtu.be/hKgyVJ6DjXY>
- Kaip skatinti atvirąją prieigą
<http://youtu.be/vLQRiyPzu3w>
- Kas yra atviroji prieiga
<http://www.youtube.com/watch?v=ZxvXPfo8gwM>

Jau ketvirtus metus vykstančios pasaulinės atvirosios prieigos savaitės metu buvo suorganizuota mokslinė konferencija *Atverkime mokslo žinias pasauliui* <http://www.lmba.lt/renginys/atverkime-mokslo-zinias-pasauliui>.

Biblioteka dalyvauja dokumentinio paveldo tyrimų mokslinėje veikloje. Ji vykdyta dviem kryptimis:

- Nuo 2011 m. bendradarbiaujame su Vytauto Didžiojo universiteto išeivijos studijų centru, vykdančiu ilgalaikį projektą *Lietuvių egzodo paveldo likimai*, kuriant duomenų bazę *Sietynas*. Jos tikslas – surinkti informaciją apie Lietuvos archyvuose, muziejuose, bibliotekose saugomą išeivijos paveldą. Prisidedama prie Lietuvos ir užsienio akademinės bendruomenės ir kitų tyrėjų vykdytų istorinių tyrimų.
- Knygotyriniai paveldo dokumentų fondo tyrimai suteikia paveldui svaresnę išliekamąją vertę, naujais duomenimis papildo Universiteto ir Lietuvos kultūros ir mokslo istoriją. Atlikta pirmojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos asmeninės bibliotekos, turinčios istorinę ir paminklinę reikšmę, knygotyrinė ir istorinė analizė. Šio tyrimo pagrindu parengtas ir publikuotas mokslinis straipsnis (Knygotyra, 2011, t. 56, p. 274–286.). Talkininkauta Bibliografijos ir knygotyros centrai rengiant Lietuvos retrospektyviąją nacionalinę bibliografiją.

Mokslo publikacijos ir mokslo rezultatų sklaida

Bibliotekoje vykdomi moksliniai tyrimai vartotojų informacinės kompetencijos ugdymo, atvirosios prieigos ir mokslometrijos klausimais, parengtos 5 publikacijos, 1 studija, perskaityti 5 pranešimai mokslinėse konferencijose ir seminaruose.

Tyrimo ataskaita:

- Tautkevičienė, Gintarė. Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslinės veiklos rezultatų viešinimo atvirosios prieigos žurnaluose ir institucinėse talpyklose studija: tyrimo ataskaita. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 10 d.]. Prieiga per internetą http://www.lmba.lt/sites/default/files/OA_tyrimo%20ataskaita.pdf.

Darbuotojų straipsniai moksliniuose leidiniuose:

- Tautkevičienė, Gintarė. Bibliometrinių tinklų grafinio atvaizdavimo įrankiai. *Mokslo ir technikos raida = Evolution of Science and Technology: mokslo istorijos žurnalas*. 2011, 3 (2), p. 139–161.
 - Banionytė, Emilija; Vaškevičienė, Aušra; Tautkevičienė, Gintarė. Interviews with Lithuanian Politicians and Famous Researchers about Open Access. *Sciencominfo: Nordic-Baltic Forum for Scientific Communication* [interaktyvus], 2011, 7(3) [žiūrėta 2011 m. lapkričio 10 d.]. Prieiga per internetą <http://www.sciecom.org/ojs/index.php/sciecominfo/article/view/5274/4646>. ISSN 1652-3202.
 - Lietuvninkaitė, Nijolė. Prezidento Antano Smetonos asmeninė biblioteka: paveldas ir tyrimai. *Knygotyra*, 2011, t. 56, p. 274–286.
- Darbuotojų straipsniai konferencijų leidiniuose:
- Tautkevičienė, Gintarė; Banionytė, Emilija; Vaškevičienė, Aušra. Mokslinės veiklos rezultatų viešinimas atvirosios prieigos šaltiniuose. *Aukštasis mokslas: IKT diegimo projektai* [elektroninis išteklis]: konferencija, Kaunas, 2011 m. gruodžio 14 d. / Kauno technologijos universitetas. Kaunas: Kauno technologijos universitetas, 2011. ISBN 9786094520181. P. [1–8].
 - Tautkevičienė, G., Duobinienė, G., Banionytė, E., Vaškevičienė, A. Demand for and Practice of Developing Information Competencies among Researchers. *Libraries for An Open Environment: strategies, technologies and partnerships, 32nd IATUL Conference, 29 May – 2 June 2011* [žiūrėta 2011-11-20]. Prieiga per internetą http://www.bg.pw.edu.pl/iatul2011/proceedings/ft/Tautkeviciene_G.pdf

Darbuotojų pranešimai mokslinėse konferencijose ir seminaruose

- G. Tautkevičienė seminare *Mokslometrijos darbo įrankiai: ką apie juos žinome ir kaip juos naudojame* skaitė pranešimą *Mokslininkų bendradarbiavimo grafinis vaizdavimas su Pajek sistema*. LR Seimo rūmai, 2011-04-29, Vilnius.
- G. Duobinienė ir G. Tautkevičienė 32-ojoje IATUL konferencijoje *Libraries for An Open Environment: strategies, technologies and partnerships* skaitė pranešimą *Demand for and Practice of Developing Information Competencies among Researchers*. Varšuvos technologijos universitetas, 2011-05-29-06-03, Varšuva.
- G. Duobinienė ir G. Tautkevičienė LMBA 10-mečiui skirtoje konferencijoje *Bibliotekos – mokslui, studijoms, visuomenei* skaitė pranešimą *Universiteto bibliotekos vaidmuo mokslo vertinimo procese*. Vilniaus pedagoginis universitetas, 2011-10-20-21, Vilnius.
- G. Tautkevičienė konferencijoje *Atverkime mokslo žinias pasauliui* skaitė pranešimą *Atviroji prieiga prie mokslinių tyrimų rezultatų*. Lietuvos mokslų akademija, 2011-10-27, Vilnius.
- G. Tautkevičienė, E. Banionytė ir A. Vaškevičienė konferencijoje *Aukštasis mokslas: IKT diegimo projektai* skaitė pranešimą *Mokslinės veiklos rezultatų viešinimas atvirosios prieigos šaltiniuose*. Kauno technologijos universitetas, 2011-12-14, Kaunas.

Įžvalgos

Sparti informacinių technologijų plėtra iš esmės keičia Bibliotekos paslaugų visumą. Nauji, tobulesni paieškos įrankiai, atvirosios prieigos iniciatyvos, laisvai prieinamos mokslo publikacijos, naudojamos atvirojo kodo programos, kompiuteriai debesyse, virtuali realybė, socialiniai tinklai, mobiliosios technologijos tampa šiuolaikinės bibliotekos realybe, todėl Bibliotekos veikla turėtų būti nukreipta į šų technologijų naudojimą Bibliotekos paslaugoms teikti ir tobulinti.

Norint atitikti pasaulines bibliotekų vystymosi tendencijas ir Europos Komisijos bei Europos mokslinių tyrimų tarybos atvirosios prieigos reikalavimus, veiklos prioritetai turėtų būti nukreipti į siekį užtikrinti atvirąją prieigą prie institucijos mokslinių tyrimų rezultatų. Tačiau 2007 m. pradėta kurti Lietuvos elektroninė akademinė biblioteka eLABa savo funkcionalumu ir teikiamomis paslaugomis netenkina nei Bibliotekos darbuotojų, nei akademinės bendruomenės poreikių, todėl jos tobulinimui Universitete turėtų būti skiriama daugiau dėmesio ir finansinių bei žmogiškųjų išteklių.

4 Bibliotekos veiklos užtikrinimas

Personalo kompetencijos ir gebėjimai ugdomi aktyviai dalyvaujant Lietuvos ir tarptautinių organizacijų veikloje: Biblioteka yra Tarptautinės technologijos universitetų bibliotekų asociacijos (IATUL) narė, darbuotojai, būdami Lietuvos ir tarptautinių organizacijų nariai, aktyviai dalyvauja jų organizuojamuose renginiuose: EIFL generalinėje asamblėjoje ir patariamąsios tarybos susirinkimuose, Baltijos šalių technologijos universitetų tinklo BALTECH seminare *Academic Publishing and Bibliometrics*, 7BP projekto *OpenAIRE* generalinėje asamblėjoje ir projekto viešajame pristatyme. Lietuvoje vykusiose konferencijose, seminaruose, kursuose, naujų leidybos ir IT produktų bei technologijų pristatymuose pagal savo veiklos sritis dalyvavo 17 darbuotojų.

Darbuotojų rodikliai

	25 Biblioteka	2580 Skaitytojų aptarnavimo skyrius	2581 Retų knygų skyrius	2582 Komplek- tavimo skyrius	2583 Katalogavimo skyrius	2584 Informacinių paslaugų skyrius	Iš viso 2011
Darbuotojų užimtų etatų / žmonių skaičius	5,24 / 6	28,5 / 29	1 / 1	6 / 6	10 / 10	6,75 / 7	57,49 / 58
Mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų	0,24 / 1	/	/	/	/	/	0,24 / 1
Kitų darbuotojų	5 / 5	28,5 / 29	1 / 1	6 / 6	10 / 10	6,75 / 7	57,25 / 58

Universitetas kasmet skiria lėšų Bibliotekos veiklai užtikrinti ir darbuotojų darbui apmokėti. Bibliotekos prioritetas – informacijos išteklių įsigijimas, jam skiriama daugiausia lėšų. 2011 m. informacijos išteklių pirkimo išlaidos viršijo 90 proc. veiklai skirtų lėšų. Informacijos ištekliams įsigyti skirta 624,4 tūkst. Lt. Vien spausdintinei informacijai – knygoms, periodiniams ir kitiems leidiniams – įsigyti per metus išleista apie 522 tūkst. Lt, už duomenų bazių prenumeratą sumokėta 44 tūkst. Lt. EMOB.LT projekto lėšomis Universitetui užprenumeruotų DB kaina yra apie 2 mln. Lt.

Bibliotekos lėšų struktūra

Valstybės biudžeto asignavimai	2361,8
Technologinių ir kitų paslaugų	35,6
Gautos lėšos, tūkst. Lt (iš viso)	2397,4

Lėšos naudojamos laikantis patvirtinto lėšų išlaidų plano, kuris svarstomas Bibliotekos patariamiosios tarybos posėdyje, pateikiamas Universiteto administracijai.

Įžvalgos

Duomenų bazių prenumeratos finansavimas tik iš projekto lėšų kelia grėsmę netekti prieigos prie e. išteklių pasibaigus projektui po 2,5 metų.

Pokyčiai aukštajame moksle reikalauja, kad Bibliotekos darbuotojai nuolat įgytų įvairiapusių naujų gebėjimų. Bibliotekos darbuotojų profesinė kompetencija ugdoma dalyvaujant nacionaliniuose ir tarptautiniuose projektuose arba visuomeninių organizacijų iniciatyva.

5 Bibliotekos akademinė aplinka ir infrastruktūra

Bibliotekos infrastruktūra užtikrina studijoms ir mokslui reikalingos informacijos pateikimą ir optimalios studijų ir mokslinės veiklos aplinkos sukūrimą vartotojams.

Istoriškai Bibliotekos patalpos išsidėsčiusios aštuoniuose rūmuose Kaune ir Panevėžyje, 4360 kvadratinį metrų plote. Beveik pusė ploto skirta skaityklų erdvėms. Per pastarąjį dešimtmetį visos skaityklos atnaujintos, suformuoti atviri fondai su naujausiais leidiniais, įrengtos kompiuterinės darbo vietos su interneto prieiga ir bevielio interneto tinklu, pakeisti baldai. Dešimtyje skaityklų yra 549 darbo vietos.

Sukurtas vartotojų poreikius atitinkantis kompiuterinių darbo vietų tinklas – 101 kompiuterinė vieta skirta savarankiškam ir grupiniam darbui. Vartotojai gali naudotis 9 teksto skaitytuvais, 10 spausdinimo ir kopijavimo aparatais.

Ypač gausu skaitytojų Centrinės bibliotekos, Elektronikos, Statybos rūmų skaityklose semestrų antrojoje pusėje ir sesijų metu. Šiuo laikotarpiu skaityklose darbo vietų trūksta. Ypač trūksta fizinės vietos VIII rūmų bibliotekoje, kurioje dėl vietos stokos neįmanoma įrengti papildomų darbo vietų, išplėsti atviro leidinių fondo, teikti spausdinimo ir kopijavimo paslaugų, nors tokie poreikiai kasmet auga. Daugėja vartotojų, norinčių dirbti tyloje individualiai, dar daugiau ateina atlikti grupinių užduočių, jie nori bendrauti, diskutuoti, kompleksiskai naudotis atvirų fondų leidiniais, bibliotekos ir savo asmeniniais kompiuteriais, spausdinimo, kopijavimo ir skenavimo paslaugomis.

Bibliotekos infrastruktūros gerinimas – labai svarbi veiklos sritis, tačiau lėšų galime skirti labai nedaug. Todėl dalyvaudami projektuose ir asociacijų veikloje telkiame lėšas techninei bazei atnaujinti ir plėtoti. Iš Lietuvos akademinių bibliotekų tinklo (LABT) vykdomo projekto Bibliotekai nupirkta spausdinimo apsaugos sistema su vaizdo kamera ir 18 kompiuterių. Ši įranga skirta Statybos rūmų bibliotekos modernizacijai. Atnaujinta grupinio darbo kompiuterių klasė Centrinėje bibliotekoje (8 kompiuteriai), kuri naudojama tik studentų grupiniams darbams rengti.

Išvalgos

Technologijų plėtra veikia Bibliotekos paslaugas ir reikalauja naujų darbuotojų gebėjimų. Biblioteka turi pasiręngti šioms pokyčiams.

Keičiantis vartotojų poreikiams ir modernėjant Bibliotekos paslaugoms, būtina kurti naujos bibliotekos statybos viziją. Reikėtų parengti projekto idėją, numatyti erdves, kuriose būtų galima realizuoti modernias paslaugas vartotojams, užtikrinti virtualias ir savitarnos paslaugas, įrengti individualias ir grupines darbo vietas, atviras vartotojams ištiesią parą.

6 Svarbiausi 2011 m. veiklos rezultatai

Biblioteka, dalyvaudama eMoDB.LT projekte, užtikrino Universiteto bendruomenei prieigą prie 51 mokslinės DB. Šios projekto dalies vertė apie 2 mln. Lt. Visateksčiai e. ištekliai labai papildo spausdintų leidinių fondą.

- Pirmo kurso bakalauro studijų studentai įvadinėse paskaitose supažindinti su Bibliotekos informacijos sistema. Universiteto dėstytojams, mokslininkams ir doktorantams surengti kursai apie paiešką Bibliotekos kataloge, publikacijų duomenų bazėje, virtualioje bibliotekoje ir prenumeruojamose užsienio duomenų bazėse. Skaitytos paskaitos Akademinės pažangos centro studentams, studentų mokslinės draugijos nariams.
- Vykdomi du 7BP mokslinių tyrimų projektai *OpenAIRE* ir *OpenAIREplus*.
- Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos (LMBA) užsakymu, vykdant EIFL finansuojamą projektą *Skatinkime atvirąją prieigą Lietuvoje*, parengta *Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslinės veiklos rezultatų viešinimo atvirosios prieigos žurnaluose ir institucinėse talpyklose studija*.
- Paskelbtos 5 mokslinės publikacijos vartotojų informacinės kompetencijos, atvirosios prieigos ir mokslometrijos klausimais, perskaityti 5 pranešimai tarptautinėse ir Lietuvos konferencijose.
- Biblioteka vykdė bendrą veiklą su BALTECH konsorciumo partneriais, specialistai dalyvavo mokslo vertinimo kursuose Rygoje.
- Išplėsti Statybos rūmų bibliotekos atviri fondai, įrengta spaudinių apsaugos sistema, atnaujinti kompiuteriai interneto skaitykloje.

Jono KLĖMANO nuotr.

Studijų erdvė Bibliotekoje

Ataskaitą parengė:

Alina Andriuškevičienė, Vanda Dovydaitytė, Genė Duobinienė,
Alma Jančiūnienė, Violeta Kostinaitė, Nijolė Lietuvninkaitė,
Gintarė Tautkevičienė.

